

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
педагогіки та психології
проф. Т.О. Олефіренко

Схвалено Вченою радою факультету
педагогіки та психології
Протокол № 1
“ 2 ” вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни

Академічне письмо
(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня *магістр*
(назва освітнього рівня)
галузі знань **01** *Освіта (Педагогіка)*
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності **012** *«Дошкільна освіта»*
(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом _____

Київ – 2020 рік

Робоча програма з *«Академічне письмо»* для студентів освітнього рівня **«магістр»** галузі знань **01 «Освіта»**, спеціальності **012 «Дошкільна освіта»**. – 15 с.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради від « 2 » вересня 2020 р., протокол № 1.

Розробники: професор *Семеренко Г.В.*, кандидат філологічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
української мови та методики навчання
факультету педагогіки і психології НПУ ім.М.П.Драгоманова

Протокол від “ 27 ” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри _____ професор, к.філол.н. *Семеренко Г.В.*
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис дисципліни ВВ2.3.07

Шифр

Академічне письмо

назва дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва) 01 Освіта	Кількість кредитів – 5 ЄКТС		<i>Методи навчання</i> <u>Лекції, практичні заняття</u>
Спеціальність (код, назва) 013 «Початкова освіта»	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (бакалавр/магістр) Магістр	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	Лекції:		
Статус дисципліни (нормативна/вибіркова) спецсеминар / науковий семінар	<i>16</i>	<i>12</i>	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 1-й	-	-	<i>Форми поточного контролю</i> <u>Підсумкові контрольні роботи</u>
Семестр II сем.	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: <i>2год./тижд.</i> 16 години - самостійна робота 74 годин	<i>74</i>	<i>78</i>	<i>Форма підсумкового контролю</i>
Мова навчання – українська	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Передумови навчання – «Сучасна українська мова з практикумом» та «Українська мова за професійним спрямуванням»	<i>1 / 1,5</i>	<i>1/10</i>	<u>Залік (звичайний) у II сем.</u>

Курс розміщено у Moodle за посиланням:

<https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3589>

Мета і завдання навчальної дисципліни – сформуванню у студентів основи наукової етики, академічної доброчесності як складової академічної культури, творчої роботи з джерелами, недопустимість плагіату; уміння створювати українською мовою зразки різних видів академічного письма за фаховою тематикою (наукові статті, авторські тези доповідей, анотації, авторські анотації, реферати, курсові й магістерські роботи); визначати ключові слова, дослідити тему, довести власну точку зору, оцінити аргументи та грамотно викласти думки на папері; сформуванню усвідомлення магістрами, що навички усного й писемного наукового мовлення, уміння писати тексти, публічної презентації своїх думок є запорукою успішної кар'єри в обраній сфері.

Основним завданням навчальної дисципліни «Академічне письмо» є формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності для забезпечення ефективного письмового спілкування в професійному середовищі, здатності до самооцінки, саморозвитку та самостійної наукової діяльності

Програма навчальної дисципліни: Академічна культура, академічна доброчесність, інтелектуальна власність, авторське право, порушення академічної чесності, плагіат, компіляція, покарання за академічну недоброчесність. Академічні тексти (стаття, авторські тези й анотації, ключові слова, реферати, курсові й магістерські роботи). Структурні, лексичні, стилістичні особливості написання академічних текстів. Культура наукового мовлення. Дослідницька робота. Джерельна база. Бібліографія. Правила посилань та цитувань.

Бібліографія: 1. Н. Шліхта, І. Шліхта. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с. (Створено в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP у партнерстві з МОН України та за підтримки Посольства США в Україні). 2. Семенов О.М. Культура наукової української мови. 2-ге видання, стереотипне («Академія»), 2012. – 216 с. 3. Вихованець І. Р. Розмовляймо українською: мовознавчі етюди К., 2012. 4. Волошак Марія. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. – К., 2000. 5. Олександр Пономарів. Культура слова: Мовностилістичні поради. – К., 2001.

Методичне забезпечення: студенти забезпечуються конспектами лекцій з проблемних питань курсу, навчальними посібниками автора курсу.

Зауваження: для вивчення навчальної дисципліни необхідні глибокі знання з курсів «Сучасна українська мова з практикумом», «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Лектор: *Семеренко Ганна Василівна*, професор, кандидат філологічних наук.

Факультет: *факультет педагогіки і психології*

Адреса: 01054, м. Київ, вул. Тургенєвська, 8-14, телефон: 484-40-06 (деканат).

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни «Академічне письмо» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня «Магістр», галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» (спеціальностей 013 «Початкова освіта», 014 «Середня освіта (Здоров'я людини)», 012 «Дошкільна освіта»).

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Академічне письмо» є академічна доброчесність як складова академічної культури, особливості української наукової мови, складові культури усного й писемного мовлення, зразки різних видів академічного письма, стилі мови і мовлення, нормативність спілкування.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Академічне письмо» тісно пов'язаний із сучасною українською літературною мовою, українською мовою за професійним спрямуванням, стилістикою, риторикою, культурою мовлення.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою навчання дисципліни «Академічне письмо» є навчити магістрів творчо працювати з науковими джерелами, створювати українською мовою зразки різних видів академічного письма за фаховою тематикою; сформуванню в студентів професійно орієнтовану комунікативну компетентність у професійному середовищі, розвивати здатність магістрів до самооцінки та самостійної роботи, що уможливить подальший їх саморозвиток для задоволення власних наукових інтересів.

Основними завданнями вивчення курсу «Академічне письмо» є сформуванню у магістрів:

- академічну доброчесність як складову академічної культури;
- основи наукової етики;
- основи творчої роботи з науковими джерелами, недопустимість плагіату;
- вміння знаходити і вибирати точні, дохідливі, доречні, правильні мовні засоби для вираження своїх думок і висловлювань;
- дотримання норм сучасної української літературної мови;
- вміння грамотно українською мовою створювати зразки різних видів академічного письма за фаховою тематикою: наукові статті, тези доповідей, анотації, авторські анотації, реферати, курсові й магістерські роботи тощо;
- вміння визначати ключові слова;
- вміння дослідити тему, довести власну точку зору, оцінити аргументи, грамотно викласти думки на папері;
- вміння усно презентувати власне дослідження.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми

№п/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поділ української мови на функціональні стилі, основні риси наукового стилю, застосування їх у мовленні; - єдність комунікативної й номінативної функцій мови; - словниковий склад мови як упорядковану лексико-семантичну систему; - лексико-граматичний матеріал, необхідний для розуміння та написання наукових текстів; - стилістичні особливості тексту; - мовні форми, властиві науковому мовленню; - основні види академічного письма (наукові статті, тези доповідей і ін.); - структурно-композиційні, мовні, комунікативно-риторичні особливості різножанрових текстів академічного письма; 	<p>Педагогічна, мовна, комунікативна, культурологічна, стилістична, самоосвітня, інформаційна</p>

- способи висування гіпотез і побудови доказів;
- методи написання наукової роботи;

Уміти:

- здійснювати комунікацію в письмовій формі в межах фахової тематики;
- визначати приналежність тексту до наукового стилю мовлення;
- використовувати необхідні для наукового стилю лексичні й граматичні форми;
- дотримуватися норм стилістики;
- зіставляти зміст різних джерел інформації з проблеми наукового дослідження, піддавати критичній оцінці думку авторів;
- правильно організувати власні ідеї, ясно і переконливо обґрунтовувати і виражати їх;
- реферувати й анотувати наукові тексти;
- складати авторську анотацію, написати наукову статтю, тези доповіді та ін. види академічного письма;
- визначати ключові слова;
- самостійно здобувати потрібну інформацію і творчо її використовувати для писемного спілкування;
- цитувати авторів, посилатися на наукові джерела;
- оформляти відповідно до державних стандартів бібліографію;
- дослідити тему;
- довести власну точку зору;
- грамотно викласти власні думки на папері;
- усно презентувати результати дослідження;
- правильно оформлювати наукові тексти різних жанрів;
- користуватися словниками різних типів;
- користуватися іншомовними словами, уміти

	замінювати їх, де можливо й потрібно, на українські відповідники; - користуватися термінами й професійною лексикою; - володіти науковим стилем мовлення і письма, мовними засобами наукового тексту.	
--	--	--

Результатом вивчення курсу «Академічне письмо» є формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності для забезпечення ефективного письмового спілкування в професійному середовищі, здатності до самооцінки, саморозвитку та самостійної наукової діяльності.

II. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни « Академічне письмо» відводиться п'ять кредитів ECTS 90 годин (семінарські заняття – 16 годин; самостійна робота – 74 годин).

Форма контролю – залік.

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Семінарські заняття (16 годин)

Заняття 1.

Теоретична частина – Сутність курсу «Академічне письмо». Академічна культура, академічна доброчесність. Академічна культура й етика у вищій освіті. Академічна нечесність. Основні прояви академічної нечесності. Методи запобігання академічній нечесності. Кодекс професійної етики. Інтелектуальна власність. Авторське право (**Теоретична частина до кожного семінару розроблена викладачем і опрацьовується студентами самостійно див. у Moodle за посиланням**

>>> <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3589>).

1. *Опрацювати теоретичний матеріал.* Скласти 10 закритих тестових питань до теми «Сутність курсу «Академічне письмо»»

2. Усні виступи: «Академічна доброчесність – вибір успішних професіоналів». «Плагіат у студентських роботах». «Чи є плагіат невід’ємною частиною наукової творчості?» (*Міні-реферат, доповідь, усне повідомлення – на вибір*)

Домашнє завдання – Практичне завдання: написати есе на одну з тем: «Академічна доброчесність – вибір успішних професіоналів». «Ідеальний викладач очима студентів». (2 години) – аудиторно / дистанційно.

Заняття 2. Теоретична частина – Дослідницька робота: вибір теми, добір фактичного матеріалу. Робота з джерелами. Укладання бібліографії. Правила цитування та посилання на використані джерела. Цитата. Збереження особливостей авторського написання. Належне цитування й оформлення посилань – основна умова уникнення плагіату. Національні правила оформлення бібліографічних посилань (чинний ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальне положення та правила складання).

1. *Опрацювати теоретичний матеріал.* Скласти 10 закритих тестових питань до теми «Дослідницька робота»

2. Обговорення есе, написаних вдома. Мовленнєві особливості усного повідомлення.

Домашнє завдання – обрати тему статті (доповіді на студентській науковій конференції), сформулювати її. (2 години) – аудиторно.

Модуль 2. Стиль та види академічного письма. Загальні вимоги до наукової роботи. Види академічних текстів

Заняття 3.

1. Теоретична частина – види цитувань, їх оформлення. Державні стандарти бібліографічних посилань. Види академічних текстів. Мовно-стильові засоби академічного письма. Скласти 10 закритих тестових питань до теми.

2. Редагування та обговорення обраних тем статей, доповідей, повідомлень, тез доповідей.

Домашнє завдання – написати анотацію до тез доповіді, визначити ключові слова. (2 години) – аудиторно.

Заняття 4. Теоретична частина – Наукова стаття і тези як види академічного письма. Сучасні вимоги до змісту, структури й оформлення наукової статті, етапи підготовки статті до друку. Структура наукової статті: назва, відомості про автора, анотації (українською й англійською мовами), ключові слова. Вступ, аналіз останніх наукових публікацій з теми дослідження, теоретичне обґрунтування, постановка проблеми, визначення мети, завдань, актуальність; аналіз даних, дискусія; наукова й методична значущість; рекомендації і перспективи подальшого дослідження, висновки, список використаних джерел (іноді додатки). **Тези** як специфічний науковий жанр. Підготовка тез доповіді. Правила написання анотацій до статті. Мовностилістичні вимоги до тексту статті, тез, анотації.

Практичне користування різними типами словників української мови. Перекладні словники. Галузеві словники. Уміння користуватися довідковою літературою. Синоніми в науковому мовленні. Вимоги до написання статей. Алгоритм написання наукової статті (формулювання задуму і складання плану статті; розвиток наукової гіпотези; чітка логічна структура komponування окремих розділів статті; відбір і підготовка матеріалів). Мовностилістичні особливості викладу матеріалу. Анотація. Ключові слова.

1. *Опрацювати теоретичний матеріал.* Скласти 10 закритих тестових питань до теми.

2. Обговорення анотацій і ключових слів до статей (тез), редагування сформульованих тем статей. Обговорення проєктів статей.

Домашнє завдання: Написати фрагмент статті або тези доповіді на обрану тему. Проілюструвати кілька цитувань, дотримуючись вимог академічної доброчесності. **(2 години) – аудиторно.**

Заняття 5.

Український правопис: нова редакція: Знайомство з внесеними в правопис змінами. Норми й правила нової редакції Правопису. Варіативність правописної норми. **(2 години) – аудиторно.**

Домашнє завдання – повторити правила написання за новим правописом; виконати вправи, дотримуючись змін у правописі.

Заняття 6. Теоретична частина – Загальна характеристика видів академічного письма. Монографія, дисертація, магістерська робота, реферат, наукова стаття, різні види анотацій, тези, рецензія. Розміри й оформлення академічних текстів.

1. *Опрацювати теоретичний матеріал.* Скласти 10 закритих тестових питань до теми.
2. Перевірка цитувань, фрагментів статей (тез), укладання списку використаних джерел (літератури) до статті за вимогами ДСТУ 8302:2015.

Домашнє завдання – Завершити роботу над тезами. Проілюструвати цитати й посилання, дотримуючись вимог академічної доброчесності (на матеріалі тез або I розділу магістерської роботи) **(2 години) – аудиторно.**

Заняття 7. Теоретична частина – Мовностилістичні особливості наукової (магістерської) роботи. Вступ і його складники. Принципи поділу роботи на розділи й підрозділи. Абзаци. Зв'язність і цілісність тексту. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту. Слова-маркери, вставні слова і словосполучення. Стилістика наукового тексту, коректне використання в тексті синонімів, термінів, порівнянь, аббревіатур, скорочень. Правила написання магістерської роботи, її лексико-граматичні, синтаксичні, стилістичні особливості. **(2 години) – аудиторно.**

1. *Опрацювати теоретичний матеріал.* Скласти 10 закритих тестових питань до теми.
2. Презентація тез, редагування, внесення авторських правок.

3. Робота з текстами тез або статей, опрацювання рукопису; перевірка написання відповідно до правил нової редакції правопису.

Домашнє завдання – написати рецензію на статтю (обмінятися тезами/статтями з одногрупниками) (2 години) – аудиторно.

Заняття 8.

Залікова контрольна робота. (2 години) Написати есе на тему: «Що дасть мені в майбутньому дотримання норм академічної доброчесності в університеті?» – аудиторно/дистанційно.

8. Самостійна робота (перевіряється на практичних заняттях та в дні консультацій викладача)

№	Назва теми	Кількість годин. Термін виконання
1.	Наукова проблема і її опис. Програма і план дослідження.	6 годин вересень 2020
2.	Збір та обробка інформаційних матеріалів. Використання джерел з мережі Інтернет та друкованих видань.	6 годин вересень 2020
3.	Авторство і анонімність в науковому тексті. Запозичення.	6 годин вересень 2020
4.	Структура абзацу. Основна ідея, розвиток основної ідеї, ілюстрація ідеї, висновок.	6 год. жовтень 2020
5.	Використання абревіатур. Використання займенників і скорочень. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту. Синоніми в науковому тексті. Слова-маркери.	8 год. жовтень 2020
6.	Ставлення автора до цитованого матеріалу. Різні способи цитування: пряме цитування та посилання.	6 год. жовтень 2020
7.	Використання посилань. Фрази і вирази, які використовуються для включення посилань і цитат в текст роботи.	6 год. жовтень 2020
8.	Доповідь. Цілі написання доповіді. Структура доповіді. Огляд літератури. Презентація доповіді.	6 год. листопад 2020

9.	Наукова стаття. Редагування тексту статті односторонника. Анотація. Ключові слова. Тези доповіді.	6 год. листопад 2020
10.	Програма Microsoft Power Point і її можливості. Створення презентації на основі шаблону Microsoft Power Point. Налаштування анімації її об'єктів, переходів слайдів і демонстрації презентації. Створення презентації з малюнками-фотографіями. Підготовка роздаткового матеріалу.	6 год. листопад 2020
11.	Ознайомлення з текстом «Положення про академічну доброчесність в НПУ імені М.П. Драгоманова»	6 год. вересень 2020
12.	Національні правила оформлення бібліографічних посилань (чинний ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальне положення та правила складання).	6 год. вересень 2020
		Усього: 74

9. Індивідуальні завдання

1. Підготувати аналіз наукових текстів з обраної теми наукового дослідження (програма і план дослідження).
2. Підготувати змістовний аналітичний огляд вже опублікованої наукової статті.
3. Провести змістовний і текстологічний аналіз вже опублікованої статті.
4. Підготувати анотацію своєї наукової праці: курсової роботи, наукової публікації.
5. Підготувати начерк теоретичного розділу курсової, бакалаврської роботи: концептуальна частина і методологія дослідження.
6. Підготувати презентацію теоретичної частини наукового дослідження з використанням мультимедійного проектора.

10. Методи навчання

Інтерактивний метод навчання, який включає інтерактивні лекції-дискусії, читання, обговорення, робота з текстами в групах, презентації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання для підсумкового контролю

1. Сутність курсу «Академічне письмо».
2. Академічна культура й етика у вищій школі.
3. Академічна нечесність, основні її прояви.
Методи запобігання академічній нечесності.
4. Інтелектуальна власність.
5. Авторське право.
6. Цитата. Правила цитування й оформлення посилань.
7. Державні стандарти бібліографічних посилань.
8. Пошук інформації в інтернеті.
9. Загальна характеристика видів академічного письма.
10. Вимоги до мовленнєвого оформлення академічних текстів.
11. Науковий стиль української мови. Основні його ознаки.
12. Функціональне призначення наукового стилю.
13. Вимоги до «культури наукового мовлення».
14. Наукове й професійне мовлення. Спільні й відмінні риси.
15. Норми літературної мови в усній і писемній формах.
16. Терміни.
17. Наукова фразеологія.
18. Абстрактна лексика в академічному письмі.
19. Типи словників української мови.
20. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до змісту, структури й оформлення статті.
21. Тези доповіді, вимоги до оформлення й написання.
22. Анотація до статті. Особливості написання.
23. Ключові слова.
24. Рецензія на статтю. Вимоги до написання.
25. Поділ наукового тексту на розділи й підрозділи. Абзаци в науковому тексті.
26. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту.
27. Синоніми в науковому тексті.
28. Структура магістерської роботи. Вступ, його складники, особливості формулювання.
29. Усна презентація виконаного дослідження.

Список рекомендованої літератури:

Основна

1. Американська асоціація університетських професорів // Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. Львів). – К.: Таксон, 2003. – (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). – С. 257–258.
2. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – Введ. з 01.07.2016. – К.: УкрНДНЦ, 2016. – 16 с. – (Інформація та документація).
3. Вернигора Н.М. Написання сучасної наукової статті. Методичні рекомендації./ Н.М. Вернигора; Київ.ун-т ім.Бориса Грінченка, гуманітарний ін-т. – Київ: Білий Тигр, 2015. – 28 с.
4. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення») // Бюлетень ВАК України. – К., 2011. – № 9/10. – С. 2–10.
5. Етичний кодекс ученого України [проект]. – К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. – 16 с.
- Ідея Університету: Антологія / Упоряд. М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська. – Львів: Літопис, 2002. – 304 с.
6. Кодекс етики університету Конкордія // Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. Львів). – К.: Таксон, 2003. – (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). – С. 231–256.
7. Нортвудський університет (американський приватний університет, заснований у 1959 р.). Кодекс етики // Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (21–22 листоп. 2002 р., м. Львів). – К.: Таксон, 2003. – (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). – С. 259 – 260.
8. Code of ethics of the Ukrainian Fulbright Association. Етичний кодекс членів Фулбрайтівського товариства України / Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2008. – 32 с.
9. Н.Шліхта, І.Шліхта. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.(Створено в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP у партнерстві з МОН України та за підтримки Посольства США в Україні).

Посібники, підручники, довідкова література

1. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – 4-е вид. перероб. І доп. – Київ: «Українська книга», 1997. – 336 с.
2. Вихованець І.Р. Розмовляймо українською: мовознавчі етюди/ Іван Вихованець; післямова А. Загнітка. – К.: Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2012. – 160 с.
3. Волощак Марія. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2000. – 128 с.
4. Гальченко С.І., Силка О.З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / С.І. Гальченко, О.З. Силка. – Черкаси: АММО, 2015. – 93 с.
5. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. Писемне та усне ділове спілкування. Вид.2-е, перероблене і доповнене, Видавниче об'єднання «Вища школа», Видавництво при Київському державному університеті, К, 1977. – 295 с.
6. Культура української мови. Довідник/ С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін.; за ред. В.М. Русанівського. – К.: - Либідь, 1990. – 304 с.
7. Литвин Л.П., Семеренко Г.В. українська мова за професійним спрямуванням: теорія і практика: навч.посібн./Л.П. Литвин, Г.В.Семеренко. – Тернопіль: Навчальна книга. –Богдан,2016. – 424с
8. Методичні вказівки з науково-дослідної роботи та науково-дослідної практики : для студ. всіх екон. спец. для денної та заочної форм навч. / уклад. О. Д. Матросов, В. О. Матросова ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХП", 2016. – 35 с.
9. Олександр Пономарів. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид. стереотип. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.
10. О Пометун., Л. Пироженко Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К.,»АПН» 2002.
11. Семенов О.М. Культура наукової української мови. 2-ге видання, стереотипне («Академія»), 2012. – 216 с.
12. Студентська науково-дослідницька робота (Нормативно-методичні рекомендації). – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 58 с.
13. Тихонкова І.О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням) / І.О. Тихонкова // Наука України у світовому

інформаційному просторі: [зб. наук. пр.] / НАН України. – К., 2015.
– Вип. 11. – С. 100–106.

14. Український правопис. Київ, Наукова думка, 2019. – 391 с.

15. Фаріон І.Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): [монографія], - Вид. 3-тє, доп. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 332 с.